

ÇOCUKLARDA SOSYALLEŞME ARAÇLARININ SPORA YÖNLENDİRME DURUMLARI

Dr. Mikail TEL*

ÖZET

Çocuğun sosyalleşme sürecine etki eden bazı faktörler vardır. Bunlar; aile, arkadaş grupları (akran grupları), okul ve kitle iletişim araçları olarak kabul edilen sosyalleşme araçlarıdır. Bu araçlar, çocuğun daha geniş bir dünyaya kurallar ve değerler içerisinde adapte olmasına (toplumsallaşmasına) yardımcı olurlar.

Bu araştırmanın amacı çocuklarda sosyalleşme araçları olarak kabul edilen bazı faktörlerin çocuğu spora yönlendirme durumlarını teorik kapsam içerisinde ele alarak irdelemektir.

Gelişmiş ülkelerde spor ve sportif etkinlikler sosyalleşmenin önemli bir aracı olarak kabul edilirler. Çocuklar için spor, fiziksel gelişimin yanında psikolojik ve sosyal gelişim için de önemlidir. Çocuklarda sosyalleşme süreciyle beraber akran grupları ile iyi ilişkiler kurma, kurallara ve kararlara uyma gibi deneyimler kazanmaktadırlar.

Sosyalleşme sürecinde sosyalleşme araçlarının bu sürece etkisi görülmekle beraber sosyalleşme sürecinde de sporun sosyalleştirme etkisinin fazlaca olduğunu söyleyebiliriz. Sosyalleşme araçları çocuğu veya bireyi spora yönlendirme de farklı oranlarda etkilidir.

Anahtar Kelimeler: Sosyalleşme, Sosyalleşme ve Spor, Sosyalleşme Araçları

ABSTRACT

SOCIALIZATION METHODS THAT ORIENT CHILDREN TOWARDS SPORTING

There are some factors that effect the child's progression of socialization. These factors are such as families, friend groups and mass communication. Those all help child to adapt to a wide world with its rules and values.

The aim of this study is to investigate the accepted socialization methods which orient child towards sporting.

Sporting activities are accepted as an important way of socialization in developed countries. Besides the child's physical evolution, sporting is also important for psychological and social developments. By the help of progression of socialization, the child achieves new experiences such as obeying the rules and having good relationship with his friends.

It can be said that, besides the other factors, sporting has an excessively effect on progression of socialization. Socialization methods have different effect rates on orienting the child towards sporting.

Key Words: Socialization, Socialization and Sporting, Socialization Methods

* Okt. Dr. Mikail TEL Fırat Üniversitesi Sivrice Meslek Yüksekokulu – Elazığ

İletişim: mtel@firat.edu.tr 0424.2370000- 4091

GİRİŞ

Çocukları geleceğe hazırlamak tüm toplumlarda görülen ortak bir aktivitedir. Çocukları her yönüyle toplumda yaşamaya alıştırmak, başta anne ve babanın, toplumdaki her yetişkin bireyin yapması gereken en önemli görevdir.

Bireyler çocuklarının sadece fiziksel olarak beslenme, barındırma, sağlık problemini çözme gibi ihtiyaçlarını gidermenin yanında, psikolojik özelliklerini bilme, genel davranış özelliklerini anlama ve yönlendirme bilgi ve becerilerine de sahip olmalıdırlar.

Çocukların eğitiminde, yetiştirilmelerinde ve topluma hazırlanmasında anne ve babanın tutum ve davranışları çocuğun hayatının ilk gününden itibaren etkili olmaktadır. Çocuk, içinde yaşadığı toplumun kurallarını bilmez, ama onları öğrenmek için doğuştan bir yetiye sahiptir. Onun sahip olduğu bu gizilgüç gerçekten çok geniş ve çeşitlidir. Bu gizil güç öğrenme becerilerini yansıtır. Çocuğun toplumsallaşması çok uzun bir süreç içerisinde gerçekleşmekte ve bunun sonucunda toplumun yetişkin bir bireyi durumuna gelmektedir.

Büyümekte olan bir çocuğun gelişimi çeşitli biçimlerde gerçekleşmektedir. Fiziksel olarak zaman içerisinde boy uzaması, bedensel bir ağırlık, kuvvet, esneklik, denge, koordinasyon gibi motorsal özellikleri gelişmektedir. Bunun yanında çocuk okuma, konuşma, yazma, ezberleme, eşyaları öğrenme ve kullanma, oyun oynama, hayal etme, gülme, şakalaşma gibi yetiler kazanır.

Sosyalleşme, bireyin bir sosyal gruba katılması olgusudur. Sosyalleşme sürecinde normları, rolleri, mevkileri, davranış becerileri, beceri ve inançları öğrenip benimsemek durumundadır. Sosyalleşme doğumdan hemen sonra başlar ve bir hayat boyu devam eder (Ergün, 1987:35-37). Toplum açısından sosyalleşme, kültürün kuşaklar arasında aktarılması, topluma yeni katılan insanların hayat düzenine uydurulması işlevini görür (Tan, 1981:36).

Sosyalleşme açısından bakıldığında çocuk kendisini saran dünyayı kavrama yetisine sahip biri olarak değerlendirilmelidir. Çocuklar toplumdaki kuralları öteki bireylerin bilinçli ya da bilinçsiz rehberliği sayesinde öğrenir. Toplumdaki öteki bireyler çocuğa, sorumluluklarını duygusal etkinliklerini, toplumun geleneklerini, göreneklerini, normlarını farkında olarak ya da olmayarak sergiledikleri örnek davranışlarla çocuğa öğretir.

Çocuğu hayata hazırlayıp, sosyalleşme sürecini etkileyen birçok faktör vardır. Bunlar: aile, akran grupları (arkadaş), okul, kitle iletişim araçları ve oyun gibi etkinliklerdir. Bu faktörler yerine göre çocuğun sosyalleşmesinde farklı oranlarda etkide bulunurlar. Bu araçlar aynı zamanda sosyalleşme araçları olarak ta kabul edilmektedirler.

ARAŞTIRMANIN KONUSU VE AMACI:

Çocuk dünyaya geldiğinde savunmasız, bilgisiz ve tamamen başkalarına muhtaç olarak dünyaya gelir. Tüm canlılar içerisinde insan yavrusu en uzun süre bakıma muhtaç varlıktır. Çocukların yaşama hazırlanması için gereken süreyi çok iyi kullanma fikri; eğitimcilerin, psikologların, sosyologların daima ilgisini çekmiştir.

Çoğu kuramcı, bebeklik ve okul öncesi dönemin diğer dönemlere göre, daha önemli olduğunu kabul etmektedir. Çünkü bir kimsenin potansiyelini en üst sınırına kadar gerçekleştirebilmesi mutlu ve başarılı olması, çocukluk döneminde, ona uygun fiziksel/ sosyal

çevrenin sunulması, geniş eğitim olanaklarından yararlandırılması, zengin uyarıcılar içerisinde büyümesi de önemlidir. Çocuğun, sağlıklı, dengeli büyümesi için gereken önemli etmenlerden biri de çocukluk yıllarının vazgeçilmez eğitim araçlarından biri olan spor ve oyundur (Jones, 2000:4). Bu çalışmayla sosyalleşme araçlarının çocukları spora yönlendirme durumları teorik bir kapsam içerisinde incelenmeye çalışılmıştır.

ARAŞTIRMANIN METODU:

Bu araştırma teorik bir çalışmadır. Araştırmada kaynak taraması kullanılmıştır. Konu çerçevesinde yazılmış olan eserler, makaleler ve araştırmalar incelenerek sosyalleşme araçları olarak kabul edilen aile, okul, akran grubu ve kitle iletişim araçlarının spora yönlendirmedeki etkileri yorumlanmaya çalışılmıştır.

SOSYALLEŞME ARAÇLARI

Sosyalleşme süreci çeşitli sosyal çevrelerde, çok sayıda insanla, birçok farklı yollarla kazanılır. Aile, arkadaş grupları, öğretmen- okul, oyun arkadaşlığı, iş arkadaşlığı ve sevgili gibi farklı çevreler sosyalleşme sürecine katkıda bulunurlar. Ayrıca, sosyalleşme araçları, kültürün aktarılmasında da önemli bir görev ve sorumluluk üstlenmişlerdir.

Aile:

Aile biyolojik ilişkiler sonucu insan türünün devamını sağlayan, toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallara bağlandığı, toplumdaki maddi ve manevi zenginlikleri kuşaktan kuşağa aktaran, biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal ve benzeri yönleri bulunan toplumsal bir kurumdur (Doğan, 1996:170). Aile toplumla ilgili en en küçük bir sosyal birimdir (Arslantürk –Amman, 2001: 289).

Aile, sosyal dünyayı ve spor dünyasını görmeyi sağlayan ilk birimdir. Sosyalleşme sürecinde ailenin güçlü etkisi çocuğun spora katılıp katılmayacağı, katılmışsa nasıl spor yapacağını belirler (Kuntay, 1996:198).

Günümüzde aileler eskiye oranla spor etkinliklerine daha olumlu yaklaşmakta ve çocuklarını spora yönlendirmektedirler. Spor etkinliklerinin çocukların okul derslerini olumsuz yönde etkilediğine inanan aileler olsa da, bu tabu büyük oranda yıkılmıştır ve aileler belirli ücretler ödeyerek çocuklarını sportif etkinliklere yönlendirmektedirler.

Aile de spora katılım varsa ya da aileler geçmişte spor yapmışlarsa, düzenli olarak evde spor konuşuluyorsa ya da seyrediliyorsa, spor aile içerisinde genel ve konuşulan bir konuya, çocuklar sporla daha fazla ilgilenebilir ve katılımında bulunabilir (Öztürk, 1998:62).

Sportif etkinlikler bireyin sosyalleşmesinde önemli roller üstlendiği için, aileler çocukların daha sosyal olabilmesine fırsat tanıyan spor olgusuna uzak kalmamaktadırlar. Wignette'nin (1988) yılında yaptığı araştırmada spora yönelmenin ailenin etkisiyle gerçekleştiğini bulmuştur (Kılıcıgil, 1998:44).

Amerikalıların yüzde yetmiş beşi çocuklarının spora katılımı için teşvik ederken, yüzde altısı da daha az teşvik vermektedirler (Kılıcıgil, 1998:44). Kılıcıgil 436 elit sporcu üzerine yaptığı araştırmada spor ailem yöneltti % 35 çok fazla şık ile en yüksek oranda görülmüştür (Kılıcıgil, 1998:78). Amman ve arkadaşları (2000)' nın yaptığı araştırmada spora ilgi duyan anne ve babaların çocuklarını da spor yapmaya teşvik ettiklerini belirlemişlerdir.

Anne ve babanın eğitim düzeyi yükseldikçe çocuğu spor yapmaya teşvik ettikleri tesbit edilmiştir (Amman ve Ark., 2000). Yapılan bir araştırmada üniversite öğrencilerinin ailelerinden spora katılım yönünde istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir teşvik görmese de sporla ilgilendiğine işaret etmektedir. Burada üniversite öğrencilerinin sporun insan yaşamındaki önemini bilincinde oldukları sonucu çıkarılabilir. Aile fertleri arasında spor yapanların olması, bireyi spora katılıma teşvik eden bir unsurdur (Özdiñç, 2005).

Okul:

Birey eğitiminde en etkili olan sosyal kurum okuldur. Okul, resmi örgütlü ve planlı bir sosyalleşme– sosyalleştirme kurumudur. Okul hayatı çocuğa sadece bilgi ve beceri değil, toplumsal sorumlulukları da öğretir. Çocuğu planlı bir şekilde sosyalleştiren ilk organizasyon, eğitim kurumlarıdır.

Çocuğun aile ortamından sonraki yaşamının ilk evresinde gönülden bağlandığı en saygın çevre okuldur. Sosyalleşme ilk olarak ailede, okul öncesi eğitim kurumunda ve uygun fiziki çevrede başlar ve ardından okul ile devam eder.

Okul, günümüzde sadece diploma veren kurum olarak görülmemektedir. Okul her türlü sportif, sanatsal, kültürel ve boş zaman değerlendirme etkinliklerine zemin hazırlayan, gerçekleştiren ve organizasyonun yapıldığı sosyal bir kurum olarak görülmektedir. Okulda yapılan kol faaliyetleri çok yönlüdür. Ders haricinde yapılan bu etkinliklere katılmak çocuklarda arkadaşlık ilişkileri, yardımlaşma, dayanışma, ortak hareket etme gibi sosyal yetiler gelişir.

Okullarda yapılan sportif faaliyetlerle ve beden eğitimi dersleri ile çocuklar ilk defa sporla tanışmaktadırlar. Okulda yapılan etkinliklerin spora yönlendirme etkisi vardır. Beden eğitimi derslerinin başarı ile uygulanmasının bu konuda etkisi fazladır (Kılıcıgil, 1998: 57).

Beden eğitimi öğretmenleri spora yönlendirmede önemli sorumluluklar yüklenmektedirler. Beden eğitimi derslerinde kişi kendini tanır, tanıtır, yeteneklerinin sınırını bilir ve geliştirir, sağlıklı ve dinç bir vücuda sahip olur, kişisel becerileri gelişir, sportif aktivitelerle birlikte sosyalleşme sürecini hızlı bir şekilde yaşar (Kılıcıgil, 1998:58).

Ders dış faaliyetlere katılan öğrenciler okul takımlarında daha sonrada bir spor kulübünün üyesi olabilmektedirler. Okul takımlarında görev almak öğrenciler için bir gururdur. Çünkü bu sayede okulda herkes tarafından tanınır, sevilir ve parmakla gösterilirler. Bu başarı bile çocukları spora yönlendirmede bir etkendir. Beden eğitimi öğretmenleri de ülkenin sporcu kitlesi içerisine bu çocukları çekmekte ve çocuk için spor belki de bir meslek haline gelmektedir (Karaküçük, 1989:37).

Yapılan araştırmalarda arkadaş ve aile çevresiyle beraber okul çevresi de spora yönlendirmede etkili olduğu görülmüştür (Kılıcıgil, 1989:59 - Loy ve Ark.,1978). Yine yapılan araştırmada okullardaki tesislerin elverişliliği ve sportif aktivite çeşitliliği üniversite öğrencilerini spora teşvik etmede önemli bir etkendir (Özdiñç, 2005:83).

Akran Grubu:

Akran grupları belli yaş ve ortak bazı özelliklere sahip bir gruptur. Akran ve arkadaş grupları aile ya da akraba gruplarından farklı olarak kişinin benzer özellikler gösteren grup içerisinde hareket etmesine imkan tanımaktadır.

Arkadaş grubu çocuğun toplumsallaşmasında öteki bazı sosyalleşme araçlarının yapmadığı belirgin farklılığı olan birtakım işlevlere sahiptir. Çocuk, arkadaş grubu içerisinde ailede ve diğer birimlerde olduğundan çok daha özgür olabilmektedir. Akran grubu içerisinde yeni duygusal bağlar, davranış kalıpları, kimlikler, geliştirebilir. Akran grubu içerisinde çocuk sevgi, beğeni, paylaşma, mücadele, kavga etme, büyüklerle olan ilişkiler, hoşgörü, birliktelik, yakınlık arar ve bunları elde etmek için kendisini de akran grubunun ölçülerine, değerlerine uydurabilir.

Akran grubu içerisinde arkadaş ilişkileri her şeyden önemlidir. Mahalle arkadaşlığı, okul arkadaşlığı, takım arkadaşlığı gibi değişik arkadaşlık ilişkileri kurabilir. Arkadaşlık en sağlıklı ailenin bile çocuğa veremeyeceği tek şeydir (Öztürk, 1998: 68). Aile ancak çocuğa uygun oyun ve arkadaşlık ortamı yaratarak yardımcı olabilir. Arkadaş sıklığının yarattığı yalnızlık ve eksiklik duygusunu aile de gidermez. Arkadaşlarca aranmak, beğenilmek ve benimsenmek benlik saygısının önemli bir koşuludur. Gençler bu ilişkilere girerek zekasıyla, sportif ve sanatsal yetenekleriyle kendini arkadaş grubu içerisinde kanıtlamaya çalışır (Yörükoğlu, 1990:70). Arkadaş grupları boş zamanları değerlendirme, oyun, takım tutma, müzik, alışkanlık kazanma, cinsel davranışlar gibi konularda çocukların ve gençlerin hayat görüşleri ve davranışlarını önemli ölçüde etkiler (Yetim, 2000:152).

Gençler için bir arkadaş grubuna girmek ve bir arkadaş grubuna katılmak o kadar önemlidir ki genç bunun için pek çok şeyi göze alabilir. Bunun için arkadaş kümelerinin, akran gruplarının dağıtılmasından ziyade onları daha iyi organize ederek sosyal, kültürel, sportif aktivitelere yönlendirmekte fayda vardır.

Akran gruplarında, çevrede ve okul ortamındaki oyunun ve sportif aktivitelerinin çocuğun topluma alışmasında ve böylece sosyalleşmesinde çok önemli bir yere sahip oldukları görülmektedir (Yetim, 2000:157).

Arkadaş grubunda birinin spor ve etkinliklere katılması yoluyla diğer arkadaşlarda sportif aktivitelere katılmaktadırlar. Yapılan bir araştırmada (Özdiñç, 2005) spor yapmayan öğrencilerin gerekçeleri sorulduğunda “arkadaş grubunda spor yapanın olmaması” nı gerekçe olarak göstermişlerdir. Aynı araştırmada spor yapmaya yönelten etmenler sorulduğunda “arkadaş grubunun teşviki” baskın bir etkidir. Yine sosyalleşme sürecinde sporun birey üzerinde olumlu etkisinin olduğu bilincindedirler (Özdiñç, 2005:80-81). Yapılan bir araştırmada arkadaş grubunun spora yönelmeye etkisi üzerinde yaptıkları çalışmada, arkadaş grubunun spora yönelme üzerinde önemli, etkisi olduğu görülmüştür (Kılıcıgil, 1998:59).

Kitle iletişim araçları:

Kitle iletişim araçları büyük ve karmaşık dinleyici yığınlarına ulaşabilen radyo, televizyon, gazete, dergi, film, internet gibi iletişim araçlarından oluşurlar. Kitle iletişim araçları günümüzde teknolojik gelişmelere paralel olarak son derece etkin hale gelmiş ve dünyanın en ücra köşesindeki olayları bile canlı olarak ayrıntıları ile ekranlara taşımaktadır.

İnsanlar güncel olayları kitle iletişim araçları sayesinde öğrenir, takip ederler. Bu özelliğinden dolayı da kitle iletişim araçları (medya) dördüncü bir güç olarak kabul edilmektedir. Kitle iletişim araçları günümüzde bebeklikten başlayarak çocuğun dünyasının önemli bir bölümünü oluşturmakta ve günün birçok saatini almaktadır.

Kitle iletişim araçları çocukla doğrudan bir etkileşim içinde olmamakla birlikte toplumsallaştırıcı etkileri kendine özgüdür. Onlar çocuğu cezalandırmaz, ödüllendirmez, sevmez ancak onun hislerine yanıt verirler. Çocuk, kitle iletişim araçlarında gördüğünü, duyduğunu hemen kendi ilgi alanına geçirir ve onların bir bölümü doğrudan yaşam biçimini etkiler ve toplumsallaşmaya katkı sağlar (Elkın, 1995:97- Aytaç, 2002:175).

Kitle iletişim araçları ve özellikle televizyon, ailenin ve çocukların boş zaman, spor programları, sosyal ve kültürel etkileri dolayısıyla en önemli sosyalleştirme kurumlarından biridir (Batmaz, 1995:3). Televizyon bu spor faaliyetlerine yönelmesi ile birlikte hayatlarında hiç spor yapmamış insanlar bile televizyon sayesinde spor karşılaşmalarına ilgi duymaya başlamışlardır. Kitle iletişim araçları ve özellikle televizyonun sporu tanıma, tanıtma, eğitim, yönlendirme, yönelme, etkileme ve etkilenme ve özdeşleşme açısından çok büyük katkıları vardır (Kılıçgil, 1998:66). Kitle iletişim araçlarının uyarıcı etkisi vardır. Zamanla aktif sporculuğu ve seyir şeklinde kitlelerin ilgisini arttırmaktadır (Erkan, 1992).

Spor, medya aracılığı ile tüm toplumların sevgisini kazanırken medya ise kitle iletişim araçlarında büyük bir boşluğu doldurmaktadır. Her ikisi de birbirinden etkilenmektedir. Gelişen teknoloji, uydu antenleri ve frekanslar sayesinde bütün dünya yapılan bir spor etkinliğini anında milyonlarca insanın izlenmesini sağlamıştır (San, 1991:187).

Yapılan bir araştırmada kitle iletişim araçlarının spora ilgi üzerine etkisi “çok” olduğunu belirtmişlerdir (Göktaş, 1994:55). Başka bir araştırmada kitle iletişim araçlarından gördükleri spor branşlarını denemesi şeklinde spora yönelmişlerdir (Kılıçgil, 1998:137).

SONUÇ

Aile, okul, akran grubu, kitle iletişim araçları olarak bilinen bu dört ana unsur bireylerin hayatında derin izler bırakmaktadır ve onların sosyalleşmesini ciddi oranlarda etkilemektedir. Sosyalleşme araçlarının etkisi bireyin doğumundan başlayarak hayatı boyunca devam eder. Sosyalleşme araçları olarak kabul edilen dört unsur aynı zamanda bireylerin sportif aktivitelere katılmasında veya katılmamasında da etkili olabilmektedir.

Ailedeki bir bireyin spor etkinliklerine katılması ailede yaşayan diğer fertleri de bu aktivitelere yönlendirebilmektedir. Okul çocuk için organizeli sportif etkinliklerin yapıldığı ilk yerdir. Akran grubunda ise sportif etkinlikler “Ben de yapabilirim” düşüncesinden hareketle bireyler birbirine özenerek veya rekabet ortamına girerek tercih etkilenmektedirler. Kitle iletişim araçları bireyleri tüm yaşamı boyunca etkilemekte ve çeşitli sporların tanıtılmasından, spor etkinliklerine katılma isteğine kadar çok geniş bir kesime bir dizi etkili yönlendirme yapabilmektedir.

Spor ve sportif etkinlikler, bireyin sosyal çevrelere katılmasını sağlayan bir sosyal etkinlik olması özelliğinden dolayı kişinin sosyalleşmesinde önemli bir role sahiptir.

KAYNAKLAR

Amman M.T., İkizler H.C., Karagözoğlu C., “Sporda Sosyal Bilimler”, Alfa Yayınevi, 2000, İstanbul

Arslantürk Z., Amman, M.T., “Sosyoloji, Kavramlar, Kurumlar, Süreçler, Teoriler”, Çamlıca Yayınları, İstanbul, 2001

Aytaç Ö., “Sosyoloji, Bir Giriş Denemesi”, Üniversite Kitapevi, Elazığ, 2002

Batmaz, V., Aksoy, A., “Türkiye’de Televizyon ve Aile”, T.C., Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, Ankara, 1995

Doğan, İ., “Sosyoloji, Kavramlar ve Sorunlar”, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1996

Erkan M, “Sosyolojik Açıdan Spor”, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, Kutsun Matbaacılık, İstanbul, 1992

Elkın F., “Çocuk ve Toplum, Çocuğun Toplumsallaşması”, (Çev: Nezife Güngör), Gündoğan Yayınları, İstanbul, 1995

Ergün, M., “Eğitim ve Toplum”, İnönü Üniversitesi Yayınları, Malatya, 1987

Fichter, J., “Sosyoloji Nedir?”, Atilla Kitapevi, Ankara, 1996

Göktaş, Z., “Farklı Sosyo-Ekonomik Yapıdaki Orta Öğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Spora Katılımına Etki Eden Faktörler”, Gazi Üniv., Sağlık Bil. Enst., Beden Eğitimi ve Spor A.B.D.,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1994

Jones M., “Çocuk ve Oyun”, Kaknüs Yayınları, (Çev: Ayda Çayır), İstanbul, 2000

Kılıçgil E., “Sosyal Çevre-Spor İlişkileri”, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1998

Karaküçük, S., “Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı, Gazi Üniv., Y. No:146, Ankara, 1989

Loy, J.W, Pherson, B.D., Kenyon G., “Sport and Social Systems: A Guide to the Analysis, Problems and Literature”, Reading Mass, P: 229-238, Wesley, 1978

Özdiñç, Ö., “Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Sporun ve Spora Katılımın Sosyalleşmeyle İlişkisi Üzerine Görüşleri”, Spormetre, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2005, III (2) 77-84

Öztürk F., “Toplumsal Boyutlarıyla Spor”, Bağırhan Yayınevi, 1998, Ankara

San, H., “Spor ve Basın”, Spor Ahlakı ve Felsefesine Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu, İstanbul, 1991

Tan, M., “Toplum Bilimine Giriş”, A.Ü., E.F., Y. No: 97, Ankara, 1981

Yetim, A., “Sosyoloji ve Spor”, Topkar Matbaacılık, 2000, Ankara

Yörükoğlu, A., “Gençlik Çağı”, Özgür Yayın Dağıtım, İstanbul, 1990

